

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.
(Helv.)

1942. II. 29.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

92

Petőfi Sándor

"1942"

PETŐFI PESTJE

írta: MARKOS BÉLA

Ugyanaz az ég volt a pest-budai csodálatos panoráma fölé kifeszítve akkor is, mint ma, ugyanazok a felhők fodrozódtak benne nappal, ugyanazok a csillagok ragyogtak rajta éjszaka. Ugyanugy szikrázott a Duna vize a rávetődő napsütésben, ugyanugy zöldeltek a Gellért-hegy bokrai. És csak úgy, mint mi magunk, husból és vérből (csak egy kicsit nyugtalanabb vérből), testből és lélekből (csak egy kicsit szárnyalóbb lélekből) alkotott ember volt az a huszonegy esztendősköltő is, aki alig száz évvel ezelőtt a dunaparti két város tájára vetődött: Petőfi Sándor.

1844-et irtak akkor. Nem volt se vasút, se autó, se repülőgép, mégis úgy cikázott szerte az országban, hogy utját, versei változó keltezését olvasva, alig tudjuk nyomon követni.

Pestre idegenként sodródott s idegen is maradt a szó kettős értelmében: nem vert itt gyökeret, nem lett pesti polgár, sohasem azonosította magát a városi emberekkel, — de nem is unt rá a pest-budai tájra, amely számára mindvégig olyan izgató élményt jelentett, mintha aznap érkezett idegen utazó lett volna.

A negyvenes évek Pest-Budáját van, aki megrajzolta, van, aki leírta s van, aki a kettős város élő hangulatát saját verselő szívéen szűrte keresztül.

Hallgassuk meg, miről szólnak a versek.

„Mint mondtam, itt vagyok másfél hete,
Másod magammal jöttem én ide.
Tudod, ki az, ki Pestre elkiért?
A bu egy szép kis szóke gyermekért.”

Igy ír a költő 1844-ben, másfél héttel megérkezése után, barátjához, Kerényi Frigyeshez. Így ír, ezzel az érzéssel lelkében érkezik s ezzel az érzéssel kapcsolódik hozzá mindahhoz, amit a város elébe tár. A természet ezer színéhez szokott képzelete átsiklik mindenem, ami kő, ház, utca, emberkezek mulandó alkotása s csak azt látja meg, ami örök, amit a természet adott nekünk ma is élő, ma is megcsodált ajándokul.

Elbarangol a városszéli elhagyott Dunaparton, keresi a csendet, a magányt, ahol bánatával meghúzódhatik.

„Dunaparton fübe heveredtem,
Halásztak a halászok mellettem...”

S előtte áll a Duna fölé kiugró Gellért-hegy:

„Mi nagyobb a Szent Gellérthegynél,
Mi mélyebb a mély Duna vizénél,
Duna vizénél mélyebb mély szerelmem,
Szent Gellértnél nagyobb nagy keser-
vem...”

Felballag a Várba, hogy onnan messze távolba jártassa meg a tekintetét:

„Busan Budára kullogok,
Megállok a Vár tetején,
Nagyszáll borszülő hegye
Távolból kéllik felém.”

Megéneklí a Margitszigetet:

„Látod angyalom a Dunát
S a szigetet közepén?
Ide, szívembe képedet
Akként foglalom én.”

Meglesi a budai hegyek arany alkonyatát.

„Foly a lemenő nap arany vére
Violaszin hegyek tetejére.
Még messzebb van tőlem, kit szeretek,
Mint azok a violaszin hegyek.”

S újra és újra visszatér a Dunához, Az áradó Dunához, mikor szerelmes:

„Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad,
Szívemben is alig
Fér meg az indulat.”

A borongó Dunához, mikor aggodalmas:

„Csak annyi az élet, mint a futófelhőnek
Árnya a folyón...”

s a napsugaras Dunához, amikor boldog:

„Lenn a Dunában a nap képe
Reszket a folyó örömebe,
Ringatja a napot csendesem,
Épen mint én téged, kedvesem.”

A pest-budai csodálatos dunai panoráma ezer színét, fényét így éli át meg át, így olvasztja lelkébe a költő.

A természet kincsei itt is az övéi — a város kövei idegenek maradnak hozzá:

„Ott alant, alant a mélyben,
A kék messzeség kódében,
Ott a város... csak úgy rémlik”

írja a Zugligről, mintha menekülni akart volna a körengétegből.

Ezt az érzést nyíltan be is vallja Várad Antalhoz Dömsödről írt verses levelében.

„Beteg valék én ott tinálatok,
A pesti utcák holt hideg kövén.”

Ugyanez csendül ki egy szalkszentmártonban fogant versének kezdő sorából

„Feledni kezdem Pestet és zaját”

s ezt zakatolja, zörgi tulajdonképpen a Négyökrös szekér is:

„Nem Pesten történt, amit hallotok,
Ott ily regényes dolgok nem történek.”

A bánat ködé néha-néha felszakad s a költő kamászos pajzansággal gunyolja a várost és a városiakat:

„Hiába dicséritek
A szép természetet,
Az tart legföljebb veletek,
Ki rossz gombát evett
Szegény-szegény falusiak!
S kispárosbeliek!
Mi élünk csak valódiilag,
Mi boldog pestiek!
Lakásunk fényes palota,
Mindent találni benn,
Mit mesterség adhata,
Hogy légyen kényelem.”

Kifigurázza az utcai sokadalmat, a zajt,
a tolongást s nyárspolgáriságot.

„S aztán itt minden olyan érdekes
A sziv örömeiben csak úgy repes
A vargainasok pofozkodása,
A bérkocsiknak embergázolása.
A zsebmetszők, a pörölő kofák
Az embert mind igen mulattatják.
S azt kell meglátni, hogyha szép időben
Sétára kél a tarkabárka nőnem;
Mi szépek ők, mi szépek, teringette,
Elöl kifestve és hátul kitömve.
Hát ahol a dicső arszlánok járnak!
Azt nevezem aztán baromvásárnak.“

A csipkelődő gunyból még a falusiak-
nak is kijut, amikor a kedves vendégek
estre készülődnek:

„Oh ez az ostoba falusi nép,
Irák, hogy feljönnek Pestre, szép
S meglátogatnak, még szebb, jöjjetek,
Hanem meg is szokom előletek!“

Pest csodáit bemutató idegenvezetésre
hogyan is vállalkoznék a költő:

„Pompás multság lenne, képzelem
Bejárnák Tolnát, Baranyát velem,
Vezetném őket, mint nyájt a számár,
Jaj, ha tudnák, hogy várom őket már!“

A szabadságharc lázas napjai feledtet-
ték a bánatot, tudübörögték a boldogsá-
got s elnémitották a pajkos tréfát. A költő
sem békétlenkedik már a városi élet
miatt s nem szólaltatja meg többé a ter-
mészet csodáit sem. Szava a lelkesítés
harsonája:

„Föl a szabadság nevében
Pestnek elszánt ifjai.
S lelkesülés szent tüzében
Rohantunk hódítani.
S fölmenénk az ős Budába
Felrepültünk, mint sasok,
Terhünktől a vén hegy lába
Majdnem összeroskadott...“

Tekintete csak a tragikus elemeket
látja:

„Magas hegy tetején régi Buda vára,
Merőn állva néz a ballagó Dunára.
Budán ne járjatok, ne járjatok éjjel,
Mert találkoztatok a megöltek lelkével...“

„Vérmező, vérmező, nagyon meg-
[szomjaztál,
Egy hajtásra olyan sok vért inni tudtál.“

A tragédia kifejlődése és beteljesedése
távol e várostól szakad rá. Utolsó pest-
budai híre: az idegen elnyomó hatalom
zászlaja a budai váron. Ez kíséri el az
összeomlás, s a látnoki képzeletével meg-
álmodott halálos megdicsőülés felé.

A költő elment, elviharzott és soha
többé nem tért vissza. Szíve dobogását
azonban itt érezzük ma is a violaszinü
alkonyatban, a kéklő hegyekben, a Duna
hullámainak csillogásában, — vagy a
felhőben, amikor egy pillanatra árnyat
vet a tovahömpölygő folyóra.